

Kinnekulle, Vest-Sverige

Per Skrefsrud

Kinnekulle er et fjell og fjellområde ved Vänerns sørøstlige strand, i Götene kommune i Västergötland i Sverige. Kinnekulle er et såkalt platåfjell, ca. 306 m.o.h. på det høyeste. Fjellet er en rest etter siste istiders erosjon.

Kinnekulle er oppbygd av bergarter som er avleiret fra kambrium til silur med en permisk basalt på toppen. Nederst, på det prekambriske grunnfjellets (urberg: U) peneplan ligger sandstein (S), og deretter følger alunskifer (A), kalkstein (K), leirskifer (L) og diabas (kalles trapp). Huskeregel: USA KL 3.

Området er fossilrikt og et interessant område for amatørgeologer. Det regnes som en av de klassiske svenske forekom-

stene for fossilsamlere, og har en ganske kontinuerlig lagrekke fra kambrium til silur, 520-400 millioner år siden. Diabasen på toppen er fra perm og er rundt 250 millioner år gammel.

Carl von Linné besøkte området allerede på 1740-tallet og beskrev stratigrafien og fossiler her.

I ordovicium nærmet området seg ekvator fra sør, og klimaet var varmt og gunstig for sedimentering av kalkstein. Bunnforholdene var mer oksygenrikt enn i kambrium og flere dyregrupper levde og trivdes derfor bedre der. Den røde fargen på kalken skyldes utfelling av jernoksyder. Dyrene hadde kraftig skall og ble ganske store, f. eks. er det funnet trilobitter opptil

Kinnekulle stenbrott. Foto: Trond Lindseth.

30 cm her og en mengde blekkspruter (ortoceratitter) med rett, konisk skall. I den grå kalken er det funnet store mengder cystoideer (populært kalt stenpotatis, krystallepler) som er forløpere for senere pigghuder. Likeså er fossile snegler og brakiopoder vanlige. Ortocerkalken er rundt 50 meter tykk i Kinnekulle og har i flere århundre, helt fra 1100-tallet, blitt brutt til bygningsstein, bl. a. til kirker i området og det siste hundre år (1892-1979) til sementproduksjon. Fremdeles

er det noen steinhoggerier igjen, bl. a. Österplana stenbrott.

Kinnekulle er vel verdt et besøk, gjerne i forbindelse med stein- og mineralmessen der første helgen i august hvert år. Overnatting er gjerne på Falkängens vandrarhem som ligger på messeområdet i Hällekis og som er de restaurerte boligene til de som tidligere arbeidet i steinbruddene i området. Messen arrangeres av Skaraborgs Geologiska Sällskap og er både interessant og godt besøkt. Der treffer en både nye og gamle entusiaster og kan få tips om steder som er verdt å besøke, f. eks. Österplana stenbrott noen få km unna og som fortsatt er i drift. Her brytes kalksteinsjeller på et ganske stort område. Noen heller inneholder fossiler og andre «forurensninger» som forringer den tekniske kvaliteten av

*Fossilt blekksprutskall, fylt med olje!
Foto: Trond Lindseth.*

*Österplana stenbrott.
Foto: Trond Lindseth.*

hellene, og slike kastes derfor på en egen «skrot-dynge» som er et funn for oss fossilsamlere. Her kan finnes praktfulle snitt gjennom ortoceratider og andre fossiler, utmerket egnet til pedagogiske formål og som praktstuffer på peishylla hjemme.

Kinne-kulle er derfor et anbefalt område som godt kan besøkes flere ganger - det er alltid noe nytt å finne hver gang.

God tur!

Jan Stenløkk har funnet en stor plate med fossile cystoideer. Foto: Per Skrefsrud.

*I skrothaugene er det lett å finne lange, fossile blekksprutskall.
Foto: Trond Lindseth*